

Uithandengeving	1	2
Andere		
Hospitalisatie (psychiatrie)	0	1
Terugkeer familie	20	64
DUITSTALIGE GEMEENSCHAP		
Private instellingen		
V.o.G. OIKOS - Eupen	0	1

Andere mogelijke gevolgen voor de jongeren geplaatst in het Centrum "De Grubbe"

	2002	2003
Bestemming	Aantal	Aantal
FRANSE GEMEENSCHAP		
Repatriëring	1	1
Ontsnapping	1	0
VLAAMSE GEMEENSCHAP		
Repatriëring	2	5

4. Plaatsingen in isolatie/aantal dagen in het Centrum "De Grubbe" (2003)

		-1	1	2	3	4	5	Totaal
NL	N	1	7	5	4	1	1	19
	%	5.3	36.8	26.3	21.1	5.3	5.3	100.1
FR	N	16	30	10	8	1	10	75
	%	21.3	40	13.3	10.6	1.3	13.3	99.8
Totaal	N	17	37	15	12	2	11	94
	%	18.1	39.4	16	12.8	2.1	11.7	100.1

JOHAN PUT*

NOTEN

* Hoofddocent K.U.Leuven

CRIMINOLOGIE SN STRAFRECHTSTHEORIE

CRIMINOLOGIE, HEDENDAAGSE THEORIE, EN ETHIEK

1. Het 'Theory Network' (UK)

Het is wellicht eigen aan de criminologische onderneming dat diegenen die erin werkzaam zijn hun theoretische inspiratie veelal elders moeten gaan zoeken. In die zin is de criminologie meestal een toegepaste onderneming: de criminoloog moet (als hij of zij tenminste wat theoretisch ingesteld is) vaak het ruimere (sociaal-)theoretische en/of filosofische veld intrekken,

daar oppikken wat hij of zij belangrijk of mischien gewoon interessant vindt, om het daarna terug mee te brengen naar het criminologische huis alwaar het dan kan worden toegepast op het criminologische object van de dag (bijvoorbeeld: 'criminaliteit', of 'controle', of 'onveiligheid', of nog, 'risico' of 'gevaar'). Met deze taakverdeling is op zich niets mis. Zoals elke inleidende criminologiecursus kan aantonen, ligt de hele geschiedenis van de criminologie gelukkig bezaaid met voorbeelden waarin dergelijke theoretische inspiratie en criminologische toepassing goed, dit wil hier zeggen, 'geïnspireerd' en 'inspirerend', zijn verlopen. Alleen de laatste twee decennia eigenlijk is het wat pover gesteld met theoretische inspiratie. Hiermee wil niet zozeer gezegd zijn dat vele criminologen, door de massale vloed van empirisch en meestal hoogst ongeïnspireerd contractonderzoek die ze vaak noodgedwongen moeten ondergaan, van elke vorm van theoretische inspiratie vervreemd zijn geworden. Integendeel. Wat wel het geval blijkt te zijn is dat zeer vele criminologen, tijdens hun inspiratietochten in het ruimere (sociaal-)theoretische en filosofische veld, steeds weer naar de oude bekende pleisterplaatsen trekken en aldaar dan uiteraard de oude bekende theoretische inspiraties blijven opdoen. Dezelfde paden worden daarbij nogal eens platgetreden. Slechts zelden wordt er verwijld in de buurt van de meer recente theorieën, perspectieven, en modellen. En dat in een tijd - laat ons voor het gemak stellen: van 1975 tot 2005 - waarin vooral in de sociale theorie en filosofie uitermate veel verandering en vernieuwing heeft plaatsgegrepen. Het leeuwendeel van deze verandering en van deze vernieuwing is evenwel aan een belangrijk deel van de criminologische gemeenschap voorbijgegaan.

Om precies deze reden hebben een aantal mensen zich onlangs binnen de schoot van de Britse Vereniging voor Criminologie (BSC) verenigd om, ten behoeve van deze criminologische gemeenschap, de toegang tot de meer recente theorievorming en de meer recente intellectuele discussies iets gemakkelijker te maken, dat alles met het oog op het stimuleren van actueler geïnspireerd criminologisch onderzoek en onderwijs.

Hier is geen plaats om de doelstellingen en methodieken van het aldus ontstane 'Theory Network' (TN) in enig detail weer te geven. Informatie over dat alles vindt men op hun webstek, 'www.theorynetwork.net'. Het TN verspreidt informatie over recente theorievorming, organiseert studiedagen, en geeft een nieuwsbrief, *Theory Now*, uit. In deze nieuwsbrief verschijnen uiteraard teksten met een iets concretere inslag. Uit het eerste nummer van deze nieuwsbrief (July 2004, te downloaden vanaf www.theorynetwork.net) komt de onderstaande tekst van Claire Valier. De tekst die hieronder is opgenomen is een Nederlandse vertaling van Valiers korte noot over 'The Theorist as a Moral Witness' (*Theory Now*, 1 : 6-7).

RONNIE LIPPENS*

NOTEN

* Keele University (UK)

2. Theoretici als Morele Getuigen

(Vertaling uit het Engels : R. Lippens. Met dank aan Claire Valier en de *Theory Now* nieuwsbrief die de vertaling en opname alhier toestonden).

Om maar met het begin te beginnen ... het woord 'theorie' komt van het Griekse 'theoros' . Dat woord werd gebruikt om iemand aan te duiden die door een stadsgemeenschap werd uitgezonden om bepaalde vormelijke gebeurtenissen en plechtigheden in andere steden waar te nemen. De eerste 'theoretici' waren dus waarnemers van zekere publieke gebeurtenissen, plechtigheden, of voorstellingen. Tijdens speciale gelegenheden werd de 'theoros' dan opgeroepen om als getuige op te treden bij bepaalde gebeurtenissen. Van hem werd dan verwacht dat hij de gebeurtenis zou waarnemen, en dat hij bij zijn terugkeer erover zou rapporteren. Alleen deze rapportage, de 'theoria', had dan officiële geldingskracht als verslag van wat er zich elders had afgespeeld. Dergelijk verslag veronderstelde eigenlijk een actieve vorm van waarneming, met inbegrip van vraagstellingen en het luisteren naar verhalen. De 'theoros', kortom, was iemand die op reis werd gezonden, die bepaalde gebeurtenissen

waarnam, en die daarover officieel verslag uitbracht. Een 'theoreticus' is dus bij uitstek een getuige. Welnu, als de intentie van theoretici is om 'rechtvaardig(e)' theorie te produceren, dan zijn theoretici ook *morele getuigen*. Gebruik makend van het hierboven vermelde beeld van de reis stelle men zich dan de theoreticus voor als iemand die erop uit is om zich voorbij zijn of haar onmiddellijke belangen en aanvankelijke uitgangspunten te begeven. Hij of zij wil dan, als je wil, naar de andere kant, naar de ander ook, reiken. Nog steeds teruggrijpend naar het beeld van de reis, of dat van de beweging, zou men de morele getuige ook kunnen denken als diegene die wordt bewogen door het lot van anderen, of van de ander. Bewogen door deze andere voelt de 'theoreticus' zich geroepen om te getuigen, en dat veronderstelt eigenlijk ethische betrokkenheid en engagement eerder dan afstandelijke waarneming. Zulk engagement is zowel moeilijk als ambigu. De theoreticus stuurt bovendien ook de lezer op reis, tracht hem of haar te bewegen, en tracht hem of haar te overtuigen - soms succesvol - om zijn of haar denkwereld te verlaten of te wijzigen.

Anthony Bottoms (2002: 24) wijst op het fundamenteel belang van morele vragen wanneer hij stelt dat "if they are to be true to their calling, all criminologists have to be interested in morality". Op het eerste zicht lijkt deze notie van *morele getuige* vrij probleemloos. Aan de andere kant heeft de idee van een 'morele onderneming' een hele voorgeschiedenis. Het is nu al vier decennia geleden dat Howard Becker, in zijn boek *Outsiders* (1963) de notie 'morele ondernemer' introduceerde toen hij etiketteerprocessen beschreef waardoor dominante groepen sociaal 'verschil' censureerden of zelfs criminaliseerden. De morele ondernemer, volgens Becker, is diegene die op georganiseerde wijze de morele constitutie van de samenleving tracht te beïnvloeden of te wijzigen :

"Rules are the products of someone's initiative and we can think of the people who exhibit such enterprise as moral entrepreneurs' (1963: 146).